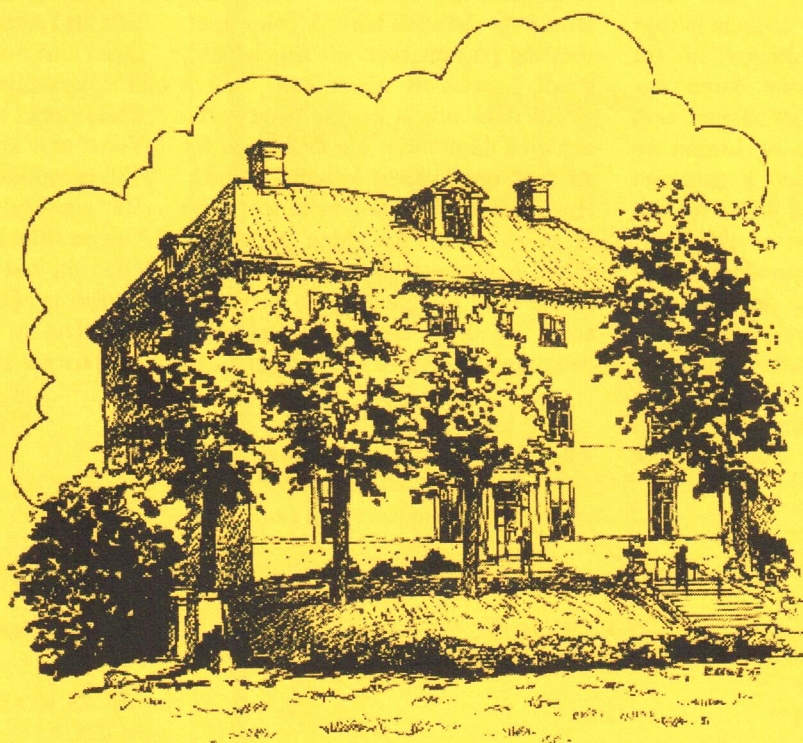

TIDNINGEN SLÄKTDATA

Medlemsblad för Föreningen SLÄKTDATA

Nr 2 2000

Partille Herrgård

Teckning av Robert Källgren

Liten QA-Manual

Läkarna i gamla Göteborg

Släktforskarnas Årsbok '99

Några minnen från min släkt – del 5

Fattigvården från 1500-tal till tidigt 1900-tal

Olof Nilsson och Anna Nilsdotter från Rödbo

Förbundets nya stadgar och Öppet brev till Sveriges Släktforskarförbund

Våren är kommen!

Våren är kommen! Det sjuder av liv i skog och mark och ett biologiskt nyskapande ersätter ett annat. Särskilt på landet där jag lever nära naturen märker man årstidernas växlingar.

Ofta och gärna går jag i markerna. Det smala slättlandet mellan havet västerut och bergen nära inpå i öster blir avstampet för mina vandringar. Snart är vi - Bonnie och jag - inne i knoppande lövdungar på höjderna upp mot bergknallarna. Bonnie går hela tiden tätt vid min sida och sniffar med nosen lågt där allehanda lukter frigör sig ur mark och växtlighet. Buskagens skira bladverk hindrar i viss mån sikten och gången men är ändå härligt att skåda. Fåglarna sjunger ut sin glädje och i den mörkare skogen tar djurstigen slut. Jag vet att bäcken, som hörs forsa på håll, nu är kantad av vitsippsmattor, stora och livskraftiga men gömda för världen under ris och grenar. Så kommer vi i en glänta till flera stengårdsgårdar som löper av och an, liksom för att i den mäktiga naturen bekräfta småskalighetens betydelse. Och förvisso är iakttagelsen riktig, på en delvis mossbelupen stengrund låg här vid förra sekelskiftet en enkel stuga, byggd som bostad åt någon familj.

På den lilla ängen invid hade man inmutat sitt revir för olika materiella behov. Jag ställer mig på resterna av en stenmur och blickar ut mot en apel i öppningens mitt. Kanske finns nu barnbarn eller barnbarnsbarn till de boende någon annanstans i Sverige, kanske lever nya generationer ett helt annat sorts liv i storstaden sex mil härifrån. Vem vet? Vem av dem söker sina rötter här? Vem gräver där jag står....?

I min socken har Inga-Lisa Andersson, Källstorp, för många år sedan gjort en handskriven inventering av ett antal torp med sina innebyggare. Oftast var familjen barnrik och torpet, som låg på utmarken till någon gård, kunde övertas av någon son. Fadern gjorde dagsverken, kanske långt borta, och gick då ut tidigt om morgonen för att sent om kvällen komma tillbaka. Hur vägarna då löpte genom terrängen är svårt att sia om. Men en sak är säker; bergen var då till största delen täckta med ljunghedar och den skog som i dag susar vänligt och välkomnande i vårsolen fanns inte.

Vi fortsätter vår vandring genom landskapet och jag nynnar på en sång,

skriven av Erik Gustaf Geijer och tonsatt för manskör av Otto Lindblad, skaparen av bl a Vintern rasat och Till skogs en liten fågel flög. Följaktligen tillkom text och melodi i en tid då torpställena runt om i bygderna för många människor utgjorde den enda fasta punkten i tillvaron. Man kan förmoda att upphovsmännen inte hade dessa personer särskilt i åtanke men följande rader kan ändå ses som en varm hyllning från alla och envar som i alla tider har omfattat och omfattar naturen med största tillgivenhet.

Hör jag forsens vida fall
Gjuta sina toners svall
Hör jag vindens sus i skogen
Tänker jag i hjärtat bo
Toner utav kraft och tro
Vill jag till dem lyssna trogen
Hör jag fågeln uti lund
Om en stilla aftonstund
Glad sin visa sjunga
Tänker jag Du varma själ
Gläd Dig uti livets väl
Inga sorger äro tunga!

Hans Hjortsjö

Midsommarstången rest framför Lekhuset på Nääs i Floda år 1920

Fotograf Olof Lindeblad

SLÄKTDATA

Är en ideell förening för släkt- och datorintresserade. Föreningen bildades 1989.

Föreningen verkar för att sprida information om såväl släktforskning som datorteknik för densamma. Föreningen verkar också för att framställa dataregister över födda, vigda, döda till låg kostnad.

Föreningen upptar medlemmar från hela Sverige och övriga nordiska länder.

Styrelsemedlemmarna finns upptagna på denna sida.

Medlemsavgiften är 125 kr per år, inkluderar *Tidningen SLÄKTDATA*.

Prenumerationsavgiften för *Tidningen SLÄKTDATA* är 125 kr per år.

Medlemsavgiften/prenumerationsavgiften betalas till föreningens postgiro 410 40 40 - 3

Föreningens adress är:
SLÄKTDATA
c/o Gösta Dryselius
Nedergårdsgatan 18
416 54 GÖTEBORG
gostad@algonet.se

Internet

Föreningens hemsida:

<http://sd.datatorget.educ.goteborg.se>

Tidningen SLÄKTDATA utkommer med fyra nummer per år. Bidrag i form av artiklar, notiser och tips är välkomna. Redaktionskommittén förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Privata annonser och upplysningar tas in gratis i mån av plats.

Nästa manusstopp
1 augusti 2000

Nästa medlemsmöte hålles
lördagen den 14 oktober kl. 11.00
På IOGT-NTOs Nordengården,
Stockholmsgatan 16, Göteborg

ISSN 1102-7894

Styrelse för SLÄKTDATA 2000-2001

Ordförande Hans Hjortsjö
hans.hjortsjo@hgg.dom.se (arb.)

Åkraberg
430 22 Väröbacka
Telefon 0340 - 66 04 01
Tel. arb 031 - 701 12 60

Vice ordförande Håkan Hansson
tormek@ebox.tninet.se

Uppegårdsvägen 1
426 69 Västra Frölunda
Telefon 031 - 29 75 71
Fax 031 - 29 75 71

Sekreterare Ingvar Mellqvist
ingvar.mellqvist@mailbox.swipnet.se

Grågåsgatan 15
412 62 Göteborg
Telefon 031 - 16 04 07
Fax 031 - 16 04 07

Kassör, red. led. Gösta Dryselius
gostad@algonet.se

Nedergårdsgatan 18
416 54 Göteborg
Telefon 031 - 84 34 08
Fax 031 - 84 34 08

Ledamot Björn Bergdahl
bjorn@ibbab.se

Hällesås 6452
427 51 Billdal
Telefon 031 - 91 07 87
Fax 031 - 91 14 14

Suppleant och Tidningsmakare Charlotte Börjesson
blanca@swipnet.se

Tenorgatan 8
421 38 Västra Frölunda
Telefon 031 - 47 80 93

Suppleant Ove Tegnér
otr@hem.passagen.se

Arturs Väg 51
444 60 Stora Höga
Telefon 0303 - 77 70 43

Redaktionsled. Lars Hellgren
lars.hellgren@mbox300.swipnet.se

Sparvvägen 7
434 96 Kungsbacka
Telefon 0300 - 213 33
Fax 0300 - 213 33

Redaktionsled. Per Liljeström
per.lilje@swipnet.se

Vänskapen 3 e
443 34 Lerum
Telefon 0302 - 131 91
Fax 0302 - 131 91

Ring innan Du faxar - faxen kan vara fränkopplad!

Några minnen från min från min släkt, del 5	4
Tack till Bodil och Hilding	9
Partille Herrgård.....	10
Liten QA-Manual	11
Förbundets nya stadgar	13
Öppet brev till Sveriges Släktforskarförbund	14
Släktforskarnas Årsbok '99.....	15
Fattigvården från 1500-tal till tidigt 1900-tal.....	17
Om soldaternas längd.....	19
Svårt att hitta Olof Nilsson och Anna Nilsdotter	20
Läkarna i gamla Göteborg.....	21
Martti Ahtisaari	22
Nya register i Släktdatas arkiv	23

Några minnen från min släkt

Upptecknade för mina barn

Av Anna Uddenberg f. Björck 1882-1960

Del 5

Trivsamt hem

Förresten förde vi en angenäm tillvaro i ett kärt ombonat hem med trevna vinterkvällar med högläsning, handarbeten och frukt, en sorts härliga glatta brun-gröna päron, särskilt, som växte i vår trädgård i massor. De hade en fin kryddad smak och voro härligt saftiga. Vi kallade dem "smörpären", men antagligen hette de något finare. (Troligen var det Esperence Herrepäron eller Pomme Louise d'Avranches)

Promenader hunno vi också med, men borta om kvällarne, mer än på Vinberg, voro vi sällan. Det var en ljuvlig, sorgfri tid, och vi njöto av livet och trivdes.

Ad. Fr. Kyrkogata, hörnet av Olofsgatan. Vi hyrde av en gammal friherinna Rudbeck, vars son påstods ha skjutit sig i det ena rummet. En blodfläck under mattan påstods gick ej att skura bort. Inte vet jag om något av delarne var sant, men vi hade inget ont av honom i alla fall.

I skolan var det roligt och det hela gick bra. Min besvärliga halsåkomma gjorde sig påmint någon gång men annars var det en bra termin. Med glatt kamratumgänge. (Vi hade en liten förening "De nio muserna") och när det vårades och jag, sedan hushållet i Stockholm upplösts, var inackorderad

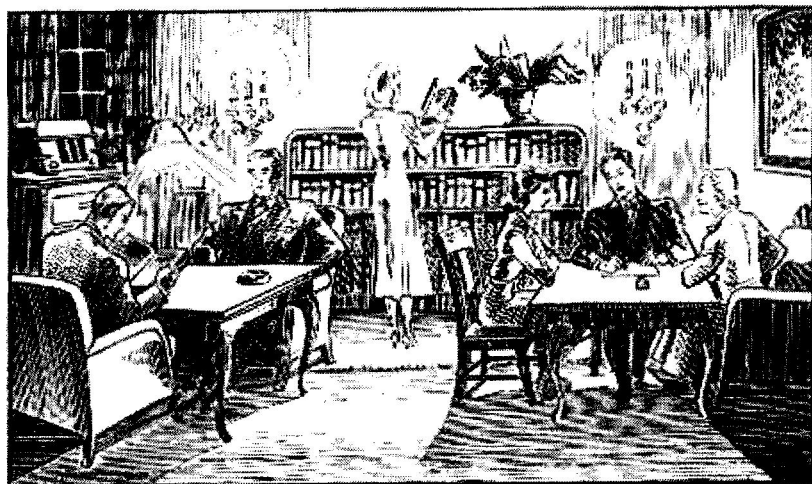
Frun, född Waller, var syster till den förste överläkaren på Hålahult, och det var hon mån om att framdraga, ävensom till en på sin tid rätt omtalad ingenjör som uppfann den s.k. Vallerska tuben. Maken, f.d. bokhandlare, hade visst inga ekonomiska framgångar att skryta med, varför fruns inackorderingar skulle reparera affärerna. "Gå till Feiths och köp oss var sitt wienerbröd" var hennes stående appell till pojken när middagen varit litet tunn.

Mina kusiner, Amalia och Elisabet Björck som gingo på sina respektive lärarinneseminariet och Tekniska skolan bodde där, även som Anna Ödman, Pelles dotter, känd målarinna sedermera. Hennes vän Ida Gavell alias Delsbostintan, kom ofta upp och hälsade på, och det var alltid roligt att lyssna till hennes käcka och roliga frispråkighet.

Herrn i huset sjöng bra och ackompanjerades av en musikstuderande ungmö, som bodde där. Särskilt Lindblads och Södermans sånger voro hans favoriter, och jag ser honom när som helst framför mig (han såg på pricken ut som Zola) när han rätade på ryggen och stämde upp: "Hans julle låg vid strand, hans koja låg på ön". Än i dag, när jag någon gång går den långa och tråkiga Riddargatan, kan jag känna en vår- och examensstämning blandad med hemresekänslor och förnimmer en lycklig atmosfär av ungdom och vår, precis som en doft från en svunnen tid.

Nya vänner

I B-avdelningen av min klass fanns en flicka, Bertha Norrman, dotter till en kyrkoherde från Veddinge, hennes far var riksdagsman, och han hade plockat upp sina 4 äldsta flickor till huvudstaden för att gå i skola. Vi blevo goda vänner och hemresorna om vårarna voro mycket animerade. Hon kom också till Falkenberg några gånger. Från den sommaren 1899 minns jag mest en härlig utflykt och ett par roliga dar i början av sommaren

Mormor hälsar på

Mormor kom till oss ibland från sitt ensamma Storeberg, särskilt minns jag en höst då hon stannade ganska länge. Under tiden bortgiftes hennes äldsta sondotter med en sjöofficer, Gustav von Horn, deras bröllop på Storeberg, Harriet, pappa och mamma voro med, men mormor föredrog att stanna i Stockholm i lugn och ro. Mild och rar, rätt olik sitt forna kraftiga jag gick hon ibland oss, hela hennes hjärtehåg var redan inriktad åt "andra sidan" och föga brydde henne världens ävlan och växlingar.

1899 i januari började jag min sista termin i skolan. Vi bodde den våren på

hos herrskapet Nilsson, Artillerigatan 10, gjordes många glada promenader till Djurgården på eftermiddagarna med Elsa Lund, Anna Bäckström och möjligen ett par till.

Pingst på Gotland

Dessförinnan hade Harriet och jag under pingsten fått följa med föräldrarna på en tur till Gotland, som visade sig och sitt Visby i strålände vårsol. Några bussar, som det finns nu, fanns ej då, men med häst och vagn reste vi ut till Fridhem och Högklint. Överresan på Tjelvar var visst si och så, men det glömde man snart. Hos Nilssons var det hemtrevligt, fast enkelt.

med Vinbergarna och deras gäster, bland vilka Erik U också var med.

Sommar i Falkenberg

Sommaren 1898 gick jag och läste för vår komminister i Skrea, J.L. Ljungné. Med hans dotter Ester, hade jag varit klasskamrat både i Falkenberg och Halmstad och familjerna umgingos, så jag kände väl till min konfirmationslärare, och hans närmaste. Vi voro bara fem flickor, Majken Björck, Tekla Almén och jag, som med tåg reste till Skrea 2 à 3 gånger i veckan, samt Ester Ljungné och en flicka från Holm nära Halmstad, som bodde hos Ljungnérs.

Vi började läsningen den 26 juni och konfirmerades den 26 augusti. Så det gick ej på tre- fyra veckor, som nu ofta är fallet. Vi läste 2 timmar i Skrea kyrka, sen gingo vi ner till prästgården och fingo mellanmål, varefter vi läste ånyo ett par timmar, innan vi gingo till stationen. Långa läxor och mycket "grund", men roligt var det, och en tid, som jag alltid skall minnas med tacksamhet och glädje.

Vi konfirmerades i Skrea en fredag eftermiddag och gingo till skrift i Falkenberg söndagen därpå. Långa höghalsade svarta klädningar och många tårar, som det den tiden skulle vara, men jag tror ändå ej att det var skrymteri, vi ville nog vara uppriktiga i våra unga hjärtan. Ett litet bord med blommor, böcker och små gåvor stod dukat i salongen de dagarna och jag kan ännu känna hur hänryckt jag var över den bedårande guldklocka med emalj-inläggningar, som jag fick.

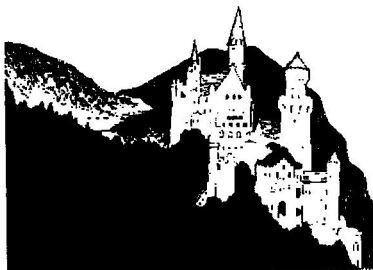
Med Harriet till Schweiz

Den vårtermin jag gick i sjunde klassen beslöts, att Harriet och jag skulle få vara någon tid i schweizisk pension den instundande hösten. Alltså skulle jag ej få "gå ut åttonde". Om jag då grämde mig däröver minns jag ej, tror det knappast, men sedan har det ofta retat mig, att vi inte kunde väntat ett år, så hade jag gott hunnit med både det ena och det andra. Allt för många av mina ungdomsår runno bort i sanden. Men efterklok blir man nog, fast det är försent. Nu uppmanar jag ivrigt min lilla tös att samla kunskaper och nyttiga erfarenheter. Mina syskonbarn, flickorna tänker jag nu på, kunna vara henne verkliga föredömen, fast de haft goda hem där de kunnat stanna, men tiden visade hur kloka de voro.

I alla fall gick sommaren fort och vi voro i början av september klara att

starta vår Schweizresa. Först skulle vi dock följa pappa till Carlsbad, där han ämnade sköta sig några veckor för sin njuråkomma.

Mina minnen från nerresan är ej många. Carlsbad, vackert och magnifikt med sina vackra parker och berg, men vi tröttnade snart på den litet langweiliga dagordningen där, och voro ganska belåtna när vi finge ge oss av söderut mot Lausanne.

Till Lausanne 1899

Vi kommo till Lausanne med mamma en dag i mitten av september. Mamma tog in på hotell Beau Sejour, helt nära "la Grotto", där Gagnebins hus låg. Familjen, som vi skulle vistas hos hette nämligen så. Den bestod av monsieur Paul G. en pensionerad präst med ett distinguerat utseende, lång och skallig med en profil som av en apostel. Honom kände vi genast sympati för, även om hans ord, att vi måste stanna minst 2 år, om vi ville lära oss franska ordentligt föreföll oss rätt påkostande.

Madame Suzanne, en liten ivrig hetlevrad dam, som gjorde anspråk på att anses oerhört intelligent och litterär. Hon hade minst 1/2 dussin böcker på sitt samvete, snälla oskyldiga böcker, där kontrahenterna efter många om och men fingo varandra. Uppe på "la Galleta" vinden hade hon sin atelier, där hon kokade ihop dem. Det var först om man gjort något i hennes ögon mycket förträffligt, som man fick den stora nåden att följa med dit upp och se hur "förtjusande" där var. På tjänarne grälade hon, så att vi som bodde vid trappan till nedre våningen, förfasade drogo oss in i vårt rum, när hon tog posto på avsatsen där, och överöste den långa illmariga Clementine eller den lilla tysk-schweiziskan Rose med ovet.

I grund och botten hade Madame ett lättrojt och gott hjärta, men hon var blyg och tyckte om att dölja sina känslor inom ett kärvt och knotttrigt yttre. Tante Marie, Monsieurs gamla syster, hörde också till huset. Hon var en gammal hushållsträl, som hade den

allt annat än avundsvärda ställningen att vara buffert mellan herrskap och tjänare. Mot oss var hon alltid vänlig och rar, fast vi i vår ungdoms övermod nog såg ner på henne och hennes små löjligheter. Två söner, en läkare, den andre bankman bodde tidvis hemma. Joe, bankmannen sjöng alldeles utmärkt baryton, hans lilla kropp sträcktes upp och han blev som en annan människa när han stämde upp sina smäktande sånger. Arior ur Mignon eller Lakmé, barcarolle eller annat, alltid lika tjusigt, när vi om söndagens kväll drucko te i den annars stängda salongen och knaprade på en god bit "sandkaka", som hörde till ritualen.

Flickorna vore tre, mellan 25 och 35 år. Den äldsta Abda, som nog varit en skönhet i yngre dar och troddes ha någon tragisk kärlekshistoria bakom sig verkade alltid bitter och otillfredsställd. Violetta eller "Vio" som vi kallade henne var förtjusande, henne svärmade vi alla för, hon spelade utmärkt och hennes lektioner vore alltid efterlängtdade. Rachel, den yngsta var förlovad med en ung präst, Henri de la Harpe. Hon var social i god mening, uppsökte och hjälpte fattiga och sjuka och hade sin glädje att uppoffa sig. Hon hade bröllop den sista veckan, vi voro där. Vi voro tärnor i vita spetsklänningar med blå skärp och stora flotta stråhattar med blå rosetter. Hennes lott blev att med sin man flytta omkring i landet. I Schweiz tycks ingen reformert präst få stanna mer än vissa år på var plats. Två av hennes hem har jag besökt. Det första, Sepey ovanför Aigle i Rohndalen och det andra Perroy, en liten stad nere vid Genèvejön mellan Lausanne och Genève.

Ännu en "tante", Madames syster "Tant Lilli" hörde så gott som till familjen. Hon var en rik änka, som hade en vacker villa i utkanten av Genève, där voro vi ett par gånger. När hon dog, ett par tre år efter vår avresa, fick Madame ärva henne. Familjen flyttade då till en nybyggd châtlet i Petit Saccenex i Genève. Men med deras oförmåga att sköta pengar var arvet snart sin kos, och man måste börja med inackorderingar på nytt.

Svenska flickor

En mängd unga flickor fanns där. En del svenskor, för mitt egen nöje gör jag ett litet register på dem.

Hilda Ödmansson, lång, ljus svensk typ, professorsdotter från Stockholm, hård och självisk, illa

omtyckt. Elsa Bergstedt, också från Stockholm, snäll men klen.

Anna Karström, läkaredotter från Wäxiö, lång och smal, begåvad, litet bortskämd, men god kamrat, gift sedan med häradshövding Hult i Örnköldsvik.

Emma Beijer, dotter till bokförläggaren, intog en särställning. Hon var bjuden på fri vistelse av familjen, som sedan flera år haft många av hennes systrar där. Lite viktig, men bra. Gift med häradshövding Nils Edling i Uppsala.

Och så en danska, Lili Alberti, dotter till den för forskingringar på sin tid så sorgligt beryktade minister Alberti i Köpenhamn. Hennes liv var redan då tragiskt på så sätt att hennes föräldrar lågo under skilsmässa den tiden hon var i Lausanne. Senare gifte hon sig med en son till den kände målaren Block i Danmark, men mannen var visst ej alldeles utanför svärfaderns affärer, och måste ge sig av till Amerika. Jag tror att de sedan blevo skiljda. Ett par fin skor och två flickor från New York voro där, en kortare tid, ett par eller tre tyskor, den ena ledsammare än den andra samt två holländskor av vilka den ena blev vår alldeles goda vän. Hon hette Anna Houlshof Pol och var en förtjusande människa. Hjärtlig och varm med sinnet brinnande för allt skönt och ädelt, vann hon de flestas tillgivenhet. Endast en och annan fann henne litet överdriven och ville ej se det goda hos henne. Familjen som var rätt småaktig ibland (ej monsieur eller Vio) förstod sig kanske ej på hennes vidhjärtade väsen, men dem, som en gång lärt känna henne, glömma henne ej. Vi råkades först på en ångbåt på hemväg från en tur till en härlig by, Champéry, där vi varit över en natt. Harriet och hon kommo att språkas vid och upptäckte då att hon skulle bli kamrat med oss och var på väg till vår pension.

Stränga regler

Rätt strängt voro vi hållna. 17 ordningsregler på väggen skulle följas. Lektioner, läxor och promenader togo större delen av vår tid. Alltid gudstjänst i någon av stadens reformärta kyrkor om söndagarna. Monsieur var ju pensionerad präst, hade bott i St. Saphorin största delen av sin tjänstgöring, en liten by eller stad över Vevey vid lac Leman.

Fina utflykter gjorde vi också ibland för att bese oss. Genève, Vevey, Montreux, Evian les bains mitt över sjön i Savoyen, eller också inåt

landet, upp till Champéry eller förbi Aigle i Rohndalen till byarne högre upp. Vanligen voro Madame eller ett par av dottrarne med och resorna voro alltid flott ordnade, så värst billiga blevo de ej, men det resonerades visst som så att "har man råd skicka ut sina barn, så kan man ha råd till annat också".

Jul och nyår

Hur som helst, vi trivdes bra, och det bestämdes att vi skulle stanna till våren, då pappa och mamma skulle hämta oss. Julen var ju underligt att fira borta första gången. Själva julafton hände just ingenting, utom att vi packade upp en låda hemifrån med julklappar och några småsaker. Föräldrarna resonerade som så, att Harriet och jag kunde köpa åt varandra om de gav oss pengar, och det gjorde vi ju även. Juldagens kväll var mycket festlig, fin middag kl. 6, sedan en vacker gran med levande ljus som tändes genom en preparerad snodd, som spänts från ena till andra. Vi sjöngo våra inövade julsånger "Jesu est né, venez bergers et mages, anges du ciël, portez lui vos hommages" etc. Annandagen var en vanlig dag och vi tänkte med saknad på goda julmaten på Vinbergs prästgård och all julstämningen där med släkten. Nyårsafton liknade mer vår julafton, alla skulle ha klappar, fint inlagda i särskilda papper hopknutna med olika band, en hade sina i lila, en annan i skärt etc. Senare på kvällen voro vi ute och åsågo det karnevalsliknande livet på gatorna, allt så olikt vår nyårsfirning hemma, i tysthet avvaktade vi tolvslaget för att sen unisont stämma in när mamma vid pianot spelade psalm 413, vars alla verser vi sjöngo "Giv o Jesu fröjd och lycka, ett nytt år går åter in"

Kort vinter

Vintern i Lausanne varade ju ej så länge, men nog frös man mer än hemma i Sverige i dess väl ombonade rum. Stora frostknölar fick jag på fingrarna och det var först flera år efteråt som jag med ihärdigt användande av "Bores frostbalsam" sålt i Duvas parfymhandel på Drottninggatan i Stockholm lyckades bli av med dem.

Någon snö eller is kom det väl knappast, men det var nere vid Lac Leman. Uppe i bergen fanns den verkliga härliga friska. vintern, med gnistrande snö i massor. Vi gjorde också en förtjusande tur till

Champéry, en liten by högt upp å två kilometers promenad. Uppåt bergen genom skogen, så packade vi oss på stora drögar och under en skicklig förarens ledning susade vi nedför backarna så snön yrde omkring oss. Dessemellan använde vi en lång backe vid själva byn. Ja, det var en oförglömlig tur. Jag känner än idag doften av målade furuväggar i det lilla pensionat vi bebodde. En härlig tidig vår fingo vi också uppleva där nere med roliga promenader ner till Ouchy eller upp till bokskogarne bakom staden, omväxlande med litet längre turer till Chillon och Montreux, som jag visst förut berättat.

Vi lämnar Lausanne

Omedelbart efter Rachels bröllop reste vi till pappa och mamma som väntade oss i Glion, en härlig ort vid sjöns västra ända. Det var svårt att lämna Gagnebins, som vi nu hjärtligt fäst oss vid. 1905 då Ida följdes dit ner av mamma och mig råkade jag dem åter. Sedan gick många år. 1929 var jag i deras hus i Geneve för första och sista gången. De tre gamla voro döda, men Abda och Vio bodde kvar där. Nu, i juli 1939, fick jag veta att Vio natten till sin födelsedag avlidit, efter en lång, plågsam hjärtsjukdom. De senare åren ha vi skrivit till varandra ett par gånger om året och mitt sista födelsedagsbrev till henne kunde hon förmodligen ej läsa fast det nog kom ett par dar för tidigt. Rachel skrev ett vänligt brev och omtalade hennes sista stunder. Hon inslumrade lugnt kvällen innan och dog i sömnen. Frid över hennes minne.

Med föräldrarne fingo vi göra en härlig resa ner till Lago Maggiore och på hemvägen reste vi till Heidelberg och Rhen.

Lyckliga år

Så komma en rad av år lyckliga och sorgfria i föräldrahemmets hägn, ömsom i Falkenberg ömsom i Stockholm. Finge jag leva om de åren så skulle jag ej vilja låta dem glida så spårlöst förbi utan samlat på lärdom och kunighet. Varit i England kanske ett år, lärt mig hushåll och sömnad, så att ingen skulle kunnat slå mig på fingrarna. Nu gick jag små kurser här och där, litet trädsärning, glas-målning, klädsömnad efter en underlig metod med mönster på rutat papper, linnesömnad hos en mycket duktig sömmerska i Falkenberg, som dock ej lärde mig mycket. Jag satt i hennes kvava rum som inte tycktes innehålla

ett uns syre. Hade pappa vetat hur där var hade jag fått sluta genast.

I Falkenberg och Stockholm

I Falkenberg levde vi det vanliga trevliga vardagslivet omväxlande med täta bjudningar för släkt och vänner. Efter jul besökte vi Storeberg innan vi foro upp till Stockholm.

Mormor dog den 7 febr. 1902, det var visst ingen särskild sjukdom, utan mera ett avtynande. Mamma var hos henne. Vi reste ner till begravningen. Det var ett härligt vinterväder och dagarna efter företogo vi slädturer på Väneren och i skogen, samt besökte våra vänner. Kate, inspektorens fosterdotter numera gift med den nye inspektoren, Werner, ungefär dubbelt så gammal som hon när de gifte sig, Lotta Engberg och Hönsa-Britta, Lina och Kristina, de två gamla mejerskorna, som gett oss så många söta ostar, med våra namn ingraverade, m.fl. Det var sista gången som jag gästade Storeberg på många, många år.

Minnenas land

Med det hemmet sjönk ett strålande rikt och älskat barndomens paradiset för första gången ner i minnenas land. Nog gästade jag det ännu några gånger, men då var det redan rätt förändrat, vida elegantare och storståtligare, men det gamla kära Storeberg, där morfar och mormors goda och fromma anda svävade över det hela, var för alltid borta.

I Stockholm roade vi oss med att bilda en "fransk cirkel". Flickorna Holmberg, döttrar till komministern i Storkyrkan och hans värmländska fru, född Köhler voro med bl.a. De voro våra umgänges vänner och många trevliga aftnar tillbringade vi i deras gästfria hem. Tant Ellen sjöng bra, med förkärlek visor av Dahlgren och Fröding. Hos min kusin, Elis Heüman, hovpredikant och kyrkoherde i Ad.Fr. voro vi ibland. Flickorna gingo liksom vi i Åhlinska skolan. De bodde i ett långt tvåvåningshus på norra sidan om Ad. Fr. Kyrka. Vi voro där ibland och de hos oss. Särskilt Ida och Ingeborg, dotter nr 2, vore goda vänner.

Det var en stor sorg när hon, samma vecka som hon skulle konfirmeras helt hastigt dog. Hon hade legat sjuk ett par veckor men var bättre och hennes impulsiva fader förklarade, att nog skulle hon vara med om konfirmationen om sängen så

skulle flyttas in i kyrkan. Nu blev det ej sängen utan kistan som stod framför altaret. Hon begravdes på nya kyrkogården och jag minns än en och annan strof av de vackra verser hennes farbror, Carl Heüman, författat.

Kamrater i riksdagen

Eljest bestod vårt umgänge i Stockholm mest av äldre representativa herrar ur riksdagen, pappas kamrater. "Gamle" biskop Billing och "gamle" biskop Rodhe gästade oss ofta. Mamma, kärleksfull och omtänksam som alltid, inbjöd generöst all ungdom ur släkt och bekantskapskrets från det övriga Sverige, som vistades i huvudstaden för studier. Om höstarna då mina yngre syskon voro där uppe med Tilda eller Sanna bodde ofta någon förständig och snäll ungmö, som gick på seminarium eller dyl. hos dem. Gratis naturligtvis, och med makt och myndighet av vicemamma. Harriet eller jag voro där även ibland, men för oss som ej hade någon regelbunden sysselsättning blev tiden för lång och var vår blev vår längtan till det kära soliga hemmet i Falkenberg, trots att vi alla voro med i Stockholm. Det hände då att vi två fingo resa ner litet tidigare och vi trotsade gärna mållukt och tvådrag bara för att få vara hemma.

såg mera till grunden, höll ju på dem och många gånger blev stämningen olustig, när pappa tyckte att Harriet fick för mycket medhåll av henne. Det blev litet för mycket bakom ryggen. Jag förstår ej pappas inställning härvidlag. Otto var ju frisk och ung och såg så trohjärtad och glad ut med sina vackra bruna ögon och sina vackra vita tänder, var av en god och känd familj och hade ju ett yrke som han dock kunde försörja sin hustru på, även om ej pappa vetat, att han så väl kunde ge dem en hand-räckning, när det behövdes.

Till slut gav pappa upp sitt motstånd, insåg att han förbittrade livet för både mamma och Harriet, och vid midsommar 1904 eklaterade de sin förlovning. Otto hade ett par år varit vikarierande domkyrkoorganist i Lund, men blev förbigången av en äldre musiker, när platsen skulle tillsättas. Han sökte då och fick organistplatsen i Oscarshamn. Bröllopet, alla tiders roliga bröllop för mig, stundade i januari (den 4de) i Falkenberg. En stor del av Ottos familj kom ner, dock ej hans mor (tyska f. von Pieferling) av någon anledning. Vigseln var i kyrkan, biskopen vigde, och utom den stora skaran gäster var kyrkan fylld till trängsel av åskådare. En hel rad tärnor och marskalkar följde brudparet till altaret, mest kusi-

Hemligt förlovad

Harriet hade ju i flera år varit hemligt förlovad med Otto Ullman, musikdirektör, son till biskopen i Strängnäs. Pappa var ej nöjd, siktade väl högre för sin kära äldsta dotter, men de unga vore uthålliga i sin kärlek trots mycken vedermöda. Mamma som

ner och syskon från skilda håll, dessutom Carl Holmdahl och Erik Uddenberg, blivande huvudbeståndsdelar i de två återstående döttrarnas bröllop. De nygifta reste omedelbart, så pass det gick på den tiden, till sitt hem i Oscarshamn. Där stannade de till dec. 1908, då Otto fick plats som organist i Borås, vid Caroli kyrka.

I Oskarshamn

Där i Oskarshamn föddes Lennart och Ingemar. Många gånger gästade jag dem där. Det var besvärligt komma dit. Vägen gick bäst över Halmstad-Nässjö men i Nässjö måste man övernatta. Morgonen därpå fortsattes vägen över Eksjö förbi Hult och Mariannelund i ett ganska enformigt landskap, mest pitprop-skogar. Trakterna där äro mycket beskrivna av Albert Engström, som hade sitt barndomshem på en liten station ej långt från Oskarshamn. Från mina besök där minns jag mest vackra promenader utåt kusten, samt en ofantlig gästfrihet och vänlighet, även mot en resande, från lärarkåren, med vilka Ullmans umgicks.

Även en prästgårdsidyll står tydligt för mig. Ute i Döderhult bodde pastor Cedström, en frodig jovialisk man, med sin långa magra energitustrålande hustru Anskaria. De voro Ullmans särskilda vänner och många trevna stunder tillbringade de i det lilla gammalmodiga prästjället, ett litet rött tvåvåningshus med en sal i övre våningen med en öppen spis och långa nedrökta bjälkar i taket. Otto, som älskade all sport, skaffade sig en segelbåt, Stella. Med den gjorde särskilt han långa turer, Harriet kunde ju ej så lätt vara med för barnens skull. Ett par somrar bodde de på en liten vacker ö, Runnö, i Oskarshamns skärgård, men annars passade Otto på att göra sina längre turer när Harriet var i Falkenberg med barnen. Där vistades Harriet sommaren 1905, då Lennart var 1/2 år, och behandlades nästan hela tiden för en otäck bröstböld, som hon fått vanskött i Oskarshamn. Det var vår förlovnings-sommar och Carl Gustaf var nybliven student, så vi andra, muntra och glada, utgjorde en stor kontrast till stackars lilla Harriet, som satt där lidande ibland oss. Otto var ej där, han var ute och seglade under sin semester, och jag tror att längtan efter honom ej var hennes minsta börda. Två gånger voro Erik och jag hos dem samtidigt (en gång som hemligt förlovade, då Erik kom från underläkartjänst på Österåsen och skulle vidare till Lund), som gifta en andra gång, men Erik fortsatte till Gotland, och sen till Stockholm för en 1:a provinsial-läkarkurs. Jag kom efter. Det var hösten 1908 samma år som Carl Erik föddes på julen.

Domkyrkoorganist

Ungefär 1910-11 fick Otto platsen som domkyrkoorganist i Upsala. Där byggde de en trevlig villa på Kåbo utanför Botaniska trädgården, och hade där många trevliga, lyckliga år.

1914 i mars föddes deras enda dotter, Marianne. Deras hem var alltid öppet för släkt och vänner. Bjudningar och s.k. umgänge brydde de sig ej om, men vem som ville var välkommen. Särskilt alla de unga studenter från släkt och vänkrets, som voro i Upsala för studier eller exercis, hade ett hem på "Kåbo", dit de kunde ta sin tillflykt vardagskvällar eller söndagsmiddagar, när hemliv lockade dem. Dessutom umgicks Ullmans allt som oftast, på ett enkelt hemtrevligt sätt med prästfamiljerna vid domkyrkan och hade även utanför Upsala några ställen dit de alltid voro välkomna (Franks på Gälla, Erik Kjellberg på Linnes Hammarby och Sandéns vid Marielund).

Mamma vistades hos Ullmans vanligen flera månader om året, särskilt om vårarne. Så länge hon orkade deltog hon med glädje i det kristliga livet, kanske det kyrkliga vore bättre, på missionärshemmet var hon gärna med på syföreningar, föredrag och missionsaftnar och det var inte alltid så lätt för Harriet att hinna med att eskortera henne överallt, men tack vare bilarnes tidevarv gick det rätt bra ändå.

Min faster Maria Björck hade ju en villa på Kåbo nära Ullmans i många år. Där fanns en hel del ungdom, som också villigt ställde sig till förfogande när Harriet ej hann vara med.

Påkörd av bil

1921 drabbades Harriet av en svår olycka. Hon blev vid cykling överkörd av en bil och mycket illa skadad i ena benet. Längre låg hon på sjukhus,

haltade sedan kring i gipsat ben tills hon något år senare lät professor Nyström i Upsala bryta upp benet och transplantera en bit ben från knät, eller strax under. Efter en lång konvalescens blev hon nästan alldeles återställd, haltade endast när hon var lite trött. Sommaren 1941 fick hon åter värk i benet (benröta?).

I slutet av mars 1926 dog Otto plötsligt av hjärtförslamning. Hade en tid sett dålig och gul ut, men ej sökt läkare eller känt sig skral. Så en morgon, troligen efter överansträngning vid snöskottning och vid skötsel av värmepannan, fick han ett svårt anfall, som dock gick över. Doktorn ordinerade vila och förbud att röka.

Dagen var rätt lugn, men på kvällen kom en ny attack. För att få luft sprang han upp ur sängen, men sjönk död ner på golvet. Det var den andre i vår släkt som dött utan föregående sjukdom. Han begravdes påskafton under stor tillslutning.

För Harriet kom slaget förkrossande. Men snart nog började hon åter sitt kärleksrika liv och tog del i sina barns fröjder och sorger. En del av huset hyrde hon ut, då hon både behövde inkomster och fann huset för stort. Hennes söner tog studenten samma vår. När hennes gamle svärfar, biskop Ullman blev emeritus, flyttade han med sin dotter Birgit till Kåbo och hyrde av Harriet, Ottos stora rum och några mindre rum däruppe. Där bodde han till sin död.

Marianne gifte sig med Gunnar Norberg, teol.kand. (han var ej färdig då de gifte sig). De bodde också tills huset såldes hos Harriet efter biskopens död. Så fick Lenne plats i Vänersborg, men efter 2 år där, äro de nu åter i Upsala och bebo en modern köpt våning vid Luthagesesplanaden. Harriet dog 1941 i oktober. Lennart gift med Nina Geijer.

Vinter i Kristiania

Strax efter Harriets bröllop i januari 1905 reste föräldrarna, Ida och jag till Voxenkollen vid Kristiania. Mamma behövde vila upp sig en tid efter all bröllopsomtanke. Det var en härlig vinter och Ida och jag roade oss med att åka kälke i de långa backarna. På kvällarna sutto vi nere en stund och åsåg dansen nere i stora hallen. Dansa hade vi aldrig fått lära oss och titta på tröttnade man rätt snart på. Överhuvud har pensionatsliv aldrig roat mig varken förr eller senare.

Fortsättning i nästa nummer

Tack Bodil!

Så har Bodil – som aviserats tidigare – lämnat redaktionskommittén och det praktiska arbetet som tidningsmakare. Sedan 1996 har Bodil arbetat med tidningen och samarbetet har varit det bästa. Har det någon gång hängt upp sig, så är det här i Lerum problemet varit. Eller i steget dessförinnan.

Det gäller att jaga skribenter – inte minst ordföranden, som skall prestera en ledare eller kolumn, som vår förre ord-

förande uttryckte sig – för att fylla tidningen med intressant material. Många gånger måste jag själv ta till bladdertekniken, d.v.s. att leta i andra släktforskartidningar och närbesläktade organ.

Jag hoppas att ingen läsare märkte skillnaden i förra numret (SD-001), som jag hastigt fick ta över som tidningsmakare. Bodils nya dator (ett halvt år) behagade lägga av, så det var bara att plocka fram Pressworks

och sätta igång. Och jag hann få tidningen klar lagom tills min laserskrivare havererade.

Jag vill till sist tacka Bodil för de utomordentliga arbete hon lagt ner på tidningen och samtidigt skicka en hälsning till Hasse, som fått stå ut med de ofta långa samtalen mellan Lerum och Kumla.

Till detta skall läggas det officiella tack som vårmötet uttalade till Bodil!

PLm

Tack Hilding!

Ytterligare en av föreningens medarbetare, Hilding Corneliusson har lämnat "den inre cirkeln". Hilding har under sju år varit styrelsemedlem och sen år 1997 varit vice ordförande. Vi tackar Hilding för det arbete han

lagt ner i föreningen och för de gedigna kunskaper om datorer och internet han tillfört föreningen.

PLm

Partille Herrgård

Uppgifterna hämtade ur Partillebos broschyr om herrgården.

Vissa ändringar och tillägg av Per Liljeström.

Slottet

Partille Herrgård, som också kallas Slottet, är uppförd under 1770-talet i tegel i klassisk stil. Fasaderna är murade i mörkrött tegel på en sockel av gråsten. Teglet är troligen av holländsk tillverkning. Taket är valmat och belagt med rött taktegel. En putsad taklist löper runt byggnaden. Fasaderna är symmetriskt uppbyggda. Vissa fönster i bottenvåningen har putsade omfattningar.

Huvudentrén på sydfasaden är uppförd i klassicistisk stil med korintiska kolonner och triangelformat gavelparti av kalksten. Framför entrén ligger en yttertrappa av granit. På östra fasaden finns en enkelt utformad sidoentré med trappa av granit.

Byggnaden rymmer tre hela våningsplan. Bottenvåningen är huvudvåning. Den tredje våningen är den enklast utformade med lägre rumshöjd än övriga våningsplan.

Interiören domineras av ett centralt beläget trapphus, som får dagsljus huvudsakligen från en takkupa på yttertaket. Runt trapphuset är rummen placerade. De större och representativa rummen ligger företrädesvis mot väster och norr, medan de enklare rummen och sidoutrymmen vetter mot öster.

Källare finns under större delen av byggnaden. Alla rummen har kryss-valv murade med rött tegel.

Herrgårdens historia

Redan under Johan III:s tid nämndes Partille Herrgård som ett kronohemman, Partille Stommen. Bland dess många ägare kan nämnas burggreven Israel Norfelt, packhusinspektör Conrad Braun Johan och löjtnanten J.A. Silverhjelm.

Egendomarna inköptes 1763 av Daniel af Sandeberg, direktör vid Ostindiska Kompaniet i Göteborg De

gamla byggnaderna revs i samband med att den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes av Daniel af Sandeberg. Han anlätade den engelske hovarkitekten William Chambers, sin svåger, för att utforma huset. 1773 anlände några skisser, men mer blev det inte.

Troligen anlätades istället stadsarkitekten i Göteborg Carl Wilhelm Carlberg för att göra ritningarna och genomföra byggnadsarbetena. Omkring 1780 var byggnaden helt färdig. Två flygelbyggnader av trä uppfördes framför terrassen och en praktfull trädgård anlades. Byggnaden fick också en förmäm inredning under af Sandeborgs tid.

Inga av Chambers skisser finns bevarade och de flesta övriga ritningar är också försvunna.

Under 1800-talets senare del genomgick byggnaden sina första förändringar i samband med att undervisning bedrevs i herrgården. Vissa ändringar i rumsindelningen genomfördes.

Göteborgs Hyrverks Aktiebolag, som då var ägare av byggnaden, lät 1916 renovera denna. Samtidigt överlämnades två rumsinteriörer till Röhsska Konstslöjdmuseet - stora salen och förmaket i bottenvåningen. Inredningarna fördes i komplett skick till museet.

Partille kommun köpte herrgården 1922. Byggnaden inreddes för kommunens behov - kontor, lokaler för distriktsköterska mm. Vissa lägenheter inrymdes också.

Under jubileumsutställningen i Göteborg 1923 visades en rumsinredning från förmaket på tredje våningen. Denna interiör är magasinerad på Röhsska Konstslöjdmuseet.

Kommunen lät 1945 inreda större delen av byggnaden för sin verksamhet. I detta skede överfördes två "Mariebergskakelugnar" till Röhsska Konstslöjdmuseet.

Östra flygelbyggnaden förstördes av brand 1953. Samma öde hade redan 1913 drabbat den västra flygeln.

Rumsindelningen ändrades ytterligare 1961 och de sista lägenheterna i byggnaden togs bort.

Kommunen flyttade hela sin verksamhet till det nya kommunhuset 1970. Partille Herrgård har sedan dess mest utnyttjats för sammanträden, utställningar och studiecirkelverksamhet. Under 1980-talet har man vid ett flertal tillfällen utrett vad herrgården skall användas till.

I samband med att kommunen 1992 överlät sina skol- och daghem till Partillebo Lokalers AB överläts även herrgården. 1994 genomförde bolaget i samarbete med Riksantikvarieenheten en renovering av herrgården. De två rumsinredningarna till undervåningen återfördes från Röhsska museet, huset handikappanpassades, översta våningen byggdes om till kontor och i övrigt genomfördes underhåll av huset.

Herrgården restaureras

Partille Herrgård är en byggnad med stort kulturhistoriskt och arkitektoniskt värde. Mycket av den ursprungliga planlösningen finns bevarad, likaså många byggnadsdetaljer.

Genom att göra smärre förändringar i rumsindelningen och slå samman vissa rum har den ursprungliga planlösningen återskapats. Dessa ändringar innebar att de återskapade rummen kan utnyttjas bättre i framtiden.

Två av originalinredningarna från Partille Herrgård, som var skänkta till Röhsska Konstslöjdmuseet i Göteborg, har återförts till byggnaden. Röhsska Konstmuseet har deponerat inredningarna på herrgården.

Den tredje originalinredningen - den till tredje våningen - har på grund av kostnadsskäl inte återförts till huset.

Byggnadsminne

Byggnaden har efter ombyggnaden byggnadsminnesförklarats.

Föreningen Släktdata

Föreningen Släktdata bildades i Västra salen i andra våningen den 27 mars (Annandag påsk) 1989.

Ω

Liten QA-Manual

av Allan Palmgren

Jag får ofta frågor rörande användning av registerprogrammet QA. Släktdata har inga manualer att skicka till dem som fått programfilerna på diskett eller CD. Men jag har (äntligen) skrivit några sidor som jag hoppas skall vara till hjälp.

De finns numera med som textfil på CD-skivorna.

1. VAD ÄR QA?

QA kallar vi den avkortade version av Symantec's omfattande datorprogram Q&A 4.0, vilken Föreningen Släktdata köpt rätten att lämna till släktforskare. Föreningen får inte ta betalt av mottagarna och dessa får inte använda programmet i förvärvssyfte. Det är ett DOS-program, men går utmärkt att köra i datorer med Windows, även om man får använda tangenter i stället för musen.

Observera den hjälp man kan få av det som står nederst på skärmsidor med formulär (som du kommer till i avsnitt 5). Där finns dels en statusrad (registrets namn, formulär nr, osv), dels en rad som visar användning av funktionstangenter. Använd gärna "F1 - Hjälp"!

2. LÄGGA IN QA-PROGRAMMET

På Släktdatas CD-skiva finns inte bara kyrkoboksregister, utan också QA-programmet. Genom att följa anvisningarna i filen Läs-mig.txt får man programmet inlagt i biblioteket (mappen) C:\QA (medan registerfiler och textfiler läggs i biblioteket C:\QA\DATA).

Har man fått QA på en diskett, får man själv i Utforskaren (dit kommer man via Start och Program) gå till C: och där skapa biblioteket (mappen) C:\QA och dess underbibliotek C:\QA\DATA. Hur man gör detta kan du läsa i Windows-manualen! (Man dubbelklickar på C:, klickar på Arkiv, väljer Nytt och väljer Mapp. Namnet "Ny mapp" t.h. ändrar man till "QA" och trycker Enter. Man gör nu samma sak med QA, vars underbibliotek dock döps om från "Ny mapp" till "DATA").

Disketten sätts i drive A: och i Utforskaren dubbelklickar man på A:. Då visas t.h. diskettens innehåll. Alla filer som börjar på "qa" kopierar man (genom att med vänster musknapp släpa dem) till C:\QA.

Om man har Norton Commander kan det programmet med fördel användas för alla stegen ovan.

Om man inte vill använda biblioteken C:\QA och C:\QA\DATA, får man själv skapa t.ex. E:\QA och E:\QA\DATA och flytta respektive filer dit.

3. LÄGGA IN REGISTERFILER OCH TEXTFILER

Från Släktdatas CD-skiva läggs Dödmall, Föddmall och Vigdmall, plus de registerfiler och de textfiler man valt ut, in i biblioteket C:\QA\DATA när man följer anvisningarna i filen Läs-mig.txt. Vill man ha annat bibliotek, får man sedan flytta filerna till detta.

Har man fått registerfiler och/eller textfiler på diskett, kopierar man dessa till C:\QA\DATA (se proceduren i

avsnitt 2). Vill man använda annat bibliotek får man förstås kopiera till detta istället.

4. STARTA QA

Första gången du startar QA är det ett par saker som bör göras, men som inte behöver upprepas. Nästa gång du startar QA kan du nämligen gå direkt från Huvudmenyn till avsnitt 5.

Ta fram Huvudmeny

Gå till bibl. C:\QA med Utforskaren och dubbelklicka på "Qa1.exe". Q&A huvudmeny kommer nu fram. Full skärmbild får du genom att trycka Alt+Enter.

Om programmet inte startar eller ser felaktigt ut, kan det behöva anpassas till bildskärmen. Ibland är det fråga om en Compaq dator. Då får man, när man första gången startar, via Start och Program gå till "MS-DOS-prompt". Efter den prompt som visas skriver man först "cd ..". Efter C:> skriver man "cd qa" och efter C:\QA> skriver man "qa -scc" (obs mellanslag före bindestrecket). Om det inte vill sig ändå, får man prova med "qa -smc -a", "qa -smm" eller "qa -st".

Ansluta skrivare

Välj "H - Hjälpprogram" i Huvudmenyn. Tryck Enter.

Välj "A - Ansluta skrivare". Tryck Enter.

Välj "Väg A" (har du flera skrivare kanske du skall välja "Väg B"). Tryck Enter.

Välj porten LPT1 (har du två skrivare kanske du skall välja LPT2). Tryck Enter.

Leta reda på din skrivare i listan. Om den inte finns får du prova med någon som verkar vara liknande. Tryck Enter.

Du får flera frågor och får tryck Enter ett par gånger.

Kontrollera katalog

Välj "K - Katalog" i menyn för hjälpprogram. "Q&A TEXT" på den bild du får skall du inte bry dig om. Det avser Q&A Ordbehandling, som inte ingår i vårt QA. Om du lagt in textfiler från CD eller diskett finns de i stället i C:\QA\DATA).

Efter "Q&A DATA:" står det C:\QA\DATA\, som man normalt väljer. Men om du har lagt data i ett annat bibliotek får du skriva in sökvägen till detta i stället.

Med nedpil går du nu till sättet för val i menyer. Bokstavsstyrning är snabbast. Spara med F10 och tryck Esc ett par gånger för att komma tillbaka till Huvudmeny.

Ändra färg

Formulärens bakgrundsfärg och fältens markering - Paletten - kan ändras.

I Huvudmenyn väljer man "Datafil", sedan "Skapa fil" och sedan "Specialanpassning". Nu får man ange vilken fil det gäller. Välj sedan "Ändra palett".

Med F8 bläddrar man bland tillgängliga paletter. När man är nöjd trycker man F10 och med några Esc går man tillbaka till Huvudmenyn.

5. LÄSA REGISTER

Välj "H - Hämta/Ändra". Tryck Enter.

Ställ markören närmast till höger om "\" i ".DATA\", tryck mellanslag och sedan Enter. Du får nu en lista över de inlagda registren. Gå med piltangenterna till önskat register och tryck Enter.

Nu visas ett tomt formulär, med texten "Hämta formulär" i statusraden. Om man inte söker ett enstaka formulär (en post) som har ett känt datum eller löpnummer, är det vanligen bäst att börja med att trycka F8 för att sortera formulären.

Vill man ha dem ordnade efter löpnummer sätter man markören på fältet "Löpnr" och skriver "ISV" (= primärt detta fält och i Stigande Värde). Vill man hellre ha dem i datumordning sätter man markören på t.ex. "Föd.dat" och skriver där "ISV". Alla formulären i registret tas med och sorteras när man trycker F10.

Nu visas en "dokumentationspost" med en del fakta om registret. Med F10 får man så en "definitionspost" som visar vad de olika fälten innehåller. Med F10 tar man sedan fram formuläret med lägsta löpnummer (eller med tidigast datum). Varje gång man trycker F10 kommer nästa formulär fram.

Ofta är det mer praktiskt att bläddra i en tabell än att se formulären ett i sänder. Med F6 kommer en tabell med fem kolumner fram. Ofta är man inte nöjd med de fält som visas. För att välja andra fält trycker man Shift+F6. Då kommer formuläret "Bestäm tabellform". Ta bort siffrorna i fälten och sätt in dem i de fält du själv vill ha i tabellens kolumner.

För ett födelseregister kan du prova 1 i Föd.dat, 2 i Dopdat, 3 i Förnamn, 4 i Adress och 5 i Fars förnamn. Den valda tabellformen visas när man trycker F10. Är man inte nöjd trycker man Shift+F6 igen och väljer andra fält!

För att se ett av tabellens formulär ställer man markören på raden ifråga och trycker F10. Med F6 kommer man tillbaka till tabellen.

6. SÖKA I REGISTER

Man kan hämta fram det eller de formulär som uppfyller ett eller flera villkor som man i form av söknycklar skrivit i olika fält. Det kan ske då man kommer till "Hämta formulär" enligt början av avsnitt 5 ovan, men också när ett ifyllt formulär visas. I det senare fallet trycker man "F7 - Sök", varvid "Hämta formulär" visas.

Nu skriver man in söknycklar i ett eller flera fält. Ofta är det någon med ett visst namn man söker. Det gäller då att komma ihåg att stavningen i boken kanske inte stämmer med dagens. Per kanske står som Pehr, Pähr eller Peter och Kristina kanske står som Christina eller Krestina. Därför kan man ersätta en eller flera osäkra bokstäver med (två punkter) i söknyckeln.

Ofta har den sökta flera förnamn. Skriver man t.ex. endast "Johan", får man inte fram Axel Johan eller Johan August, osv. Man bör därför skriva "...Johan...". Se hjälpen med F1, F1!

Man bör försöka undvika alltför "enkla" söknycklar. I ett av våra födelseregister ger barnets namn "...Johan..." 972 träffar. Om man i resp. fält kan begränsa med faderns förnamn "And..." blir det 252 st, och med dennes efternamn "Joh..." blir det 22 träffar. Prova olika söknycklar - det är inte farligt!

7. KOMPLETTERA REGISTER

Vill man infoga helt nya poster (formulär) får man gå till Huvudmenyn och där välja "Datafil" och sedan "Datainmatning". Man talar om vad registerfilen heter och tryck Enter. Nu får man skriva in data i önskade fält. Om formuläret bör finnas mellan löpnr. 30 och 40, väljer man t.ex. Löpnr. 31. Om det befintliga registret har löpnumren 1, 2 - - 30, 31 osv, får man välja t.ex. 30,1. När allt är ifyllt sparar man med F10.

Gäller det att komplettera en befintlig post, får man ta fram denna enligt avsnitten 5 och 6 ovan. Med piltangenterna går man till de fält det gäller och skriver in det man vill ha. Spara med F10 (eller med F6 om du vill gå till tabell).

8. SKRIVA UT

Om det gäller ett enstaka formulär går man till detta enligt avsnitt 5 och 6 och trycker F2. Man får välja skrivare eller skärm. För vissa skrivare måste man skriva in en styrkod "027 040 056 85" för att få riktiga å, ä och ö. När man är klar trycker man F10.

Gäller det listor liknande t.ex. en dödbok eller födelsebok, får man i Huvudmenyn välja "R - Rapport" (i stället för Datafil) och i nästa meny "R - Rapportutskrift". Man anger vilken registerfil det gäller och väljer sedan den rapport som kallas "DAT-SORT" (från början finns ingen annan). På frågan om tillfälliga ändringar svarar man "Ja".

Först kommer "Hämta formulär". Man kan välja alla poster med F10, eller ange t.ex. ett visst intervall av löpnummer eller en viss tidsperiod (se hjälpen med F1!) innan man trycker F10. Man kommer till "Formatera/Sortera". Det som föreslås accepterar man med F10.

Nu kommer "Utskriftssätt", där man kan välja skärm eller skrivare (obs ev. styrkod enl. ovan) och med F8 kolla "Sidformat" och där skriva den rubrik man ev. vill ha i alla sidhuvuden. När man trycker F10 startar utskriften. Vill man spara papper kan man först skriva till Skärm innan man väljer skrivare i Utskriftssätt.

Vill man utforma en egen rapport-modell bör man från Huvudmenyn gå till "Rapport" och sedan till "Ut- & Omforma en Rapport" (i stället för Rapportutskrift). Den händige kan nu med flitig användning av F1-Hjälp sätta ihop önskat rapportrecept!

9. GÖRA NYTT REGISTER

Starta QA

Välj "D - Datafil" på Huvudmenyn

Välj "K - Kopiera". Programmet vill nu veta vilken fil som skall kopieras. Tryck Enter och gå i listan till "MALLAR" och tryck Enter. För ett födelseregister väljer man "FÖDDMALL" (annars DÖDMALL eller VIGDMALL) och trycker Enter. I menyn Kopiering väljer man "B - Bara mallen". Nu skall man ange vad man vill kopiera till, dvs vad det nya registret skall heta. Vi kallar här församlingen Sockn och registret med sökväg får heta C:\QA\DATA\SOCKN-F1 (resp. D1 el. V1). Tryck Enter.

Välj nu "V - Vissa formulär" och tryck F10 två gånger. Då läggs dokumentationsposten (som ännu är tom) och definitionsposten in.

Man kommer tillbaka till Datafil-menyn och väljer där "H Hämta/ändra" för att titta på det nya registret. Om det verkar OK går man med Esc tillbaka till Datafil-menyn.